

Stab
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Sammanfattning mediebevakning för mars, april och maj

Detta dokument sammanfattar kort alla sparade artiklar mars, april och maj uppdelat per ämne. Denna sammanfattning görs för att få en tydlig bild av vad som hänt inom respektive bevakningsområde under perioden. De områden som bevakas är Gryaab, havsmiljöfrågor, uppströmsfrågor, slam, biogas och dagvatten. Här presenteras inte de nyheter vi själva publicerar på vår webbplats eller i sociala medier. Under maj månad började vi använda oss av verktyget Mynewsdesk som gör det enklare för oss att sprida pressmeddelanden och andra nyheter till intresserade journalister och andra intressenter inom våra frågor.

Gryaab/Ryaverket

Gryaab och Ryaverket syns elva gånger under perioden.

- Göteborgs-Posten intervjuar virolog Heléne Norder kring mätningarna av coronavirus i avloppsvatten. Hon ser ett nytt mönster där det är färre toppa och dalar utan snarare en svagt uppåt lutande backe vilket hon tror kan innebära att Göteborg kan stoppa en tredje våg.
- Göteborgs-Posten skriver en artikel där alla bolagschefer i Göteborgs stad listas efter sina löner. På listan ligger Karin van der Salm på en 19 plats av 27.
- I en artikel i Byggvärlden nämns Gryaab i samband med att de skriver om Hamnbanan i Göteborg och hur de hanterar det vatten som uppkommer i samband med bygget. Det renade schaktvattnet leds direkt till dagvattennätet medan bergtunnelvattnet går till Gryaab.
- Lena Jarlöv och Gunnar Lindgren skriver en debattartikel i Land Lantbruk där de vill att regeringen ska förbjuda slamspridning. I artikeln har de med Ryaverkets miljörapports siffror för kadmium, kvicksilver med mera som exempel på att slammet absolut inte får spridas.
- En insändarskribent i Kungälv-Posten är orolig över exploatering för utbyggnad av VA i kustzon. Skribenten är skeptiskt till att leda avloppsvatten till Ryaverket verkliga är en hållbar lösning på sikt och är orolig över en skenande VA-taxa.
- Ytterligare en insändarskribent i Kungälv-Posten är skeptiskt till hur kommunen hanterar felkopplade och skadade ledningar och tycker inte att delar av kostnaden för det arbetet ska hamna på fastighetsägaren. I kommunens svar till skribenten nämns Gryaab. De förklarar att när flera bostadsområden byggdes i Kungälv för många år sedan kopplades regn- och dräneringsvatten till avloppsnätet. Idag ställer Gryaab hårdare krav på att kommunen ska minska mängden regnvatten i spillvattenledningarna.
- Ytterligare en insändare i Kungälv-Posten nämner Ryaverket. Denna skribent vill att kommunen ska bygga egna reningsverk istället för att leda vattnet till Ryaverket.
- Arkitekturskribent Mark Isitt recenserar i Göteborgs-Posten Lindholmens tekniska gymnasium som ritats av den arkitektbyrå som vann pris för Gryaab's skivfilteranläggning. Mark Isitt menar att byrån då visade att de bemästrar det futuristiska formspråket men att stenhård rationalism istället präglar Lindholmens tekniska gymnasium.

- Borås tidning skriver om ett kommunfullmäktigemöte i Bollebygd där en Centerpartist ville stoppa partistödet till Miljöpartiet eftersom de i sin ansökan stavat fel på partinamnet. Han tog Gryaab som exempel och sa att om företagsnamnet stavats fel i ett dokument så kan det bli ogiltigt.
- Vårt Göteborg och Infrastrukturnyheter plockar upp pressmeddelandet om starten av Nya Rya. På Twitter delas nyheten ett antal gånger, bland annat av Svenskt Vatten.

Slam/Biogas

Sju artiklar om slam och biogas har sparats.

- Spridningen av avloppsslam på åkrarna gör att mängder av läkemedelsrester kommer ut i livsmedelskedjan. Bruket måste upphöra för att säkra folkhälsa och minska skador på djur och växter, skriver Bertil Hagström, Läkare för Miljön, Elin Karlsson, andre vice ordförande Sjukhusläkarna och Karin Båtelson, ordförande Rådet för läkemedel, IT och medicinteknik (RLIM) på Läkarförbundet i Dagens Industri. Spridning av högkvalitativt slam på åkrar gör nytta. Det skriver Pär Dalhielm, vd Svenskt Vatten, i en replik. Han menar att skribenterna återger en rad ogrundade påståenden. Svenskt Vatten företräder Sveriges kommuner i VA-frågor och det är riksdagen som gett kommunerna i uppdrag, att till självkostnad och utan vinstintresse, bland annat rena avloppsvatten från de flesta hushåll i landet. Den senaste statliga utredningen om slam Hållbar slamhantering SOU 2020:3 konstaterar ”Evidensen för att ett totalförbud är nödvändigt saknas dock, forskningen har inte kunnat belägga att slamgödslade grödor ger hälsopåverkan eller påverkar ekosystemen i jordbruket på ett negativt sätt. Klara belägg finns däremot för att slamgödning tillför växtnäring och mullämnen som jordbruket efterfrågar.”
- I aktuell hållbarhet får miljöministern ett antal frågor kring miljö och en av dem handlar om slam. Är slamspridning på svenska åkrar en miljövänlig och långsiktigt hållbar verksamhet?
- Nej, jag tycker att det finns stora risker med slamspridning. Vi har höga ambitioner för att få till en cirkulär ekonomi och det handlar bland annat om att ta vara på näringsämnen och återföra dem till jordbruket där de gör nytta. Nyckeln då är att det är giftfritt, men det är tyvärr inte avloppsslammet som vi sprider i dag, där finns såväl mikroplaster som tungmetaller och läkemedelsrester. Detta har en utredning tittat på, som vi nu bereder vidare.
- Ragn-Sells projekt för att utvinna fosfor ur avloppsslam får 51 miljoner kronor i stöd från Klimatklivet, Sveriges satsning på teknik som minskar klimatutsläpp. Företaget planerar för en anläggning i Helsingborg, rapporterar Cirkulation
- Ett antal skribenter som är negativa till användning av slam på åkermark skriver ett brev som publiceras i Aktuell hållbarhet där de menar att det finns allvarliga brister i rapporten “Hållbar och cirkulär VA – från avlopp till resurs” som lämnades in till Delegationen för Cirkulär Ekonomi i december 2020 samt regeringens utredning SOU 2020:3, Hållbar Slamhantering. De menar bland annat att det saknas objektivitet eftersom i arbetsgruppen bakom rapporten till Delegationen för Cirkulär Ekonomi består nästan uteslutande av personer med koppling till Svenskt Vattens medlemmar, dvs VA-sektorn. De menar också att slam på åkermark är oförenligt med cirkulär ekonomi bland annat eftersom de menar att slammets innehåll av såväl nyttigheter som oönskade ämnen har beskrivits på ett vilseledande sätt i rapporteringen.
- I Forskning och framsteg presenteras resultaten av en studie där man tittat på hur mycket utsläppen av växthusgaser skulle minska om återvinningen av svenskarnas

urin och avföring i större utsträckning blev till gödsel och biogas. Enligt forskarnas beräkningar skulle utsläppen kunna minska med en mängd som motsvarar 1,5 miljoner ton koldioxid om året. Detta med hjälp av nya biogasanläggningar på 238 strategiskt utvalda platser i landet - främst i Götaland samt längs kusten mot Östersjön. Resultaten kan sättas i kontext med hjälp av Sveriges totala utsläpp år 2019, som motsvarade 51 miljoner ton koldioxid. Utsläppssiffrorna kan dock inte jämföras rakt av eftersom modellen visar den maximala, teoretiska vinsten jämfört med om ingen urin eller avföring togs till vara på alls - vilket inte är fallet i dag. Studien visar att den producerade biogasen vore nog för att driva 500 000 biogasbilar per år, medan gödslet skulle täcka merparten av lantbrukarnas behov.

- Städernas snabba övergång till eldrift i kollektivtrafiken riskerar att slå undan den hittills största marknaden för svensk biogas, om inte åtgärder sätts in. En IVL-ledd forskningsstudie har tagit fram en policy brief riktad till beslutsfattare med åtta rekommendationer om hur biogasens förutsättningar kan stärkas, rapporterar Dagens Miljöteknik och Energinyheter.

Uppströms

Fem artiklar om inom uppströmsfrågor har sparats under perioden.

- År 2013 visade fyra Umeåforskare att abborrars beteende i laboratoriet förändras av ångestdämpande medicin. Abborrar blir modiga och oförsiktiga när de utsätts för ångestdämpande läkemedel i laboratorieförsök. Farhågan för ekologiska konsekvenser gjorde detta till en världsnyhet. Men i ett storskaligt försök med abborrar som får simma i vatten med ångestdämpande läkemedel ute i en sjö istället så uteblir beteendeförändringarna.
- Det är aldrig kul att komma fram till resultat som säger emot ens egna teorier. Det är nästan en mardröm för en forskare att slå hål på sina egna teorier. Men det är ganska tydliga resultat. Vi har nu de två första studierna där vi tillsätter det här läkemedlet, abborrarna möter läkemedlet i en naturlig miljö, så finns inte den här effekten, säger ekologiprofessor Jonatan Klaminder, Umeå universitet. Det rapporterar Sveriges Radio Vetenskapsradion.
- TT rapporterar att Högskolan i Halmstad om det samarbete de har med Länsstyrelsen i Hallands län och forskningsinstitutet RISE sedan våren 2018. De har undersökt om de drogepidemiologiska studierna för narkotikaspårning som bedrivs i Halland också kan användas för att närmare undersöka hur narkotikaklassade substanser avskiljs i avloppsreningsverk, samt om substanserna utgör en ekologisk risk. Under tiden som projektet har pågått har också RISE, på uppdrag av Region Halland, analyserat några läkemedel med möjlig miljöpåverkan. Den ekologiska riskbedömningen visar att miljön kan påverkas om rester av mediciner eller narkotikaklassade preparat släpps ut i det renade avloppsvattnet som lämnar reningsverket. Studiens resultat visar att en del relativt vanliga läkemedel, till exempel det smärtstillande läkemedlet diklofenak, kan ha förhållandevis stor negativ påverkan på miljön.
- - Fluoxetin i vattnet hade stor effekt på rudornas kroppsform. Och substansen gjorde dem dessutom mer fega. Så summerar Jerker Vinterstare en av de studier som nyligen gav honom en doktorsexamen i biologi vid Lunds universitet. Vitsen med läkemedlet fluoxetin är att påverka nivåerna av signalsubstansen serotonin i hjärnan så att man tolererar ångest och stress bättre. Jag ville undersöka hur preparatet påverkar fiskar som får i sig de rester som släpps ut i miljön. Det rapporterar Landskrona-Posten med flera.

- I vanlig ordning var det i april dags för den stora biltvättarhelgen. Nyheter syntes i många medier där fokus i alla artiklar ligger på att välja åka till en biltvätt istället för att tvätta bilen på gatan.
- Göteborgs-Posten med flera rapporterar om aktivt kol som kan minska läkemedelsresterna i avloppsvattnet med upp till 100 gånger. Metoden testas i en pilotanläggning söder om Stockholm. Det regionala bolaget Syvab testar att använda tvåstegsfilter med aktivt granulerat kol som ett sista steg i en så kallad MBR-testanläggning, det vill säga en anläggning med membran som filtrerar avloppsvattnet. Testanläggningen klarar av att filtrera en mindre mängd avloppsvatten, men MBR-processen ska användas i större skala när ombyggnaden av Himmerfjärdsverket i södra Botkyrka är färdig.

Dagvatten

- I den välrenommerade tidskriften Nature intervjuas Sofia Polo som jobbar på Kretslopp och vatten. Hon arbetar mycket med rening av dagvatten. Sofia fotades på Gryaab inför artikeln eftersom hon lyfte hela Göteborgs arbete med vattenhantering. Artikeln delades också via Natures Instagram.
- Stora delar av Göteborg riskerar hamna under vatten vid framtida oväder, skriver ETC Göteborg. Därför måste staden bygga högvattenskydd, skyddsportar och skyfallshantering för uppemot 40 miljarder kronor. Kommunens tjänstemän har planerna redo, men saknar pengar. 2019 antog kommunfullmäktige ett tematiskt tillägg om översvämningsrisker i stadens översiktsplan, där det fastslog hur staden ska rustas mot detta. Det handlar dels om att man numera måste bygga skydd för översvämnningar vid nybyggnation i riskområden, vilket man redan börjat göra på Packhuskajen, Masthuggskajen och Skeppsbron, och dels om stora åtgärder för att skydda hela staden som måste göras inom 50 år. Det ska göras i två steg:
2040: Då ska man ha byggt högvattenskydd längs Göta älv och andra vattendrag vilket beräknas kosta cirka 10 miljarder. Dessutom ska flera åtgärder för att hantera skyfall ha gjorts som beräknas kosta 15-20 miljarder.
2070: Då ska man byggt yttre skyddsportar i älvmyningen som beräknas kosta cirka 10 miljarder. Frågan är vem som ska finansiera det hela är inte helt enkel. Kommunen har ett ansvar när det byggs nytt men inte för att skydda befintlig bebyggelse, där har varje enskild fastighetsägare ansvaret. Som VA-huvudman har kommunen ansvar för att dagvattensystemet har kapacitet för normal nederbörd, men inte för kraftigare regn. Frågan är också om staten har ett ansvar i detta, eftersom det även skyddar statens intressen som till exempel järnvägar och hamnverksamhet. Göteborgs kommunstyrelse har gett stadsledningskontoret i uppdrag att utöva statligt påverkansarbete för finansiering av klimatanpassningsåtgärder. Kretslopp och vattennämnden beslutade förra veckan att anta en modell för hur skyfallsinvesteringar ska bekostas som bygger på just skattemedel, men även på bidrag från exploateringar. Det handlar om åtgärder för att samla, avleda och fördröja vatten som beräknas kosta över en miljard kronor och det är förvaltningen som förslagit hur detta ska finansieras.
- Kommunen vill lösa problemen med översvämnningar vid stora regnmängder och samtidigt att göra en insats för miljön. Förra året började man dela ut gratis regntunnor till hushållen och nu fortsätter projektet. Regntunnor till privata fastigheter gör att belastningen på kommunens ledningsnät lättar och risken för källaröversvämnningar minskar. Och med en regntunna får fastighetsägaren dessutom gratis vatten att vattna med på sommaren. Av allt att döma var Ystads kommun först ut i landet med att dela

ut regntunnor till sina invånare när projektet startade 2020.

- Jag har inte hört talats om att någon annan gjort det tidigare, men responsen från kommuninvånarna under det här året har verkligen varit positiv så det här vill vi fortsätta med. Vi märker redan nu hur detta har inspirerat folk att tänka om och planera om i sina trädgårdar, säger VA-ingenjör Alexia Lundberg. I år har kommunen inte satt någon gräns för hur många som kan delas ut men fastighetsägarna måste uppfylla vissa kriterier, först och främst att man ska vara uppkopplad till det kommunala dagvattennätet. Alexia Lundberg berättar att såväl politiker som VA-avdelningar från andra kommuner i olika delar av landet har hört av sig till henne för att få veta mer.

Övrigt

- Upphandlingar är ett kraftfullt redskap för hållbar utveckling, skriver Malin Möller på Inköpsrådets webbplats. Sverige har åtagit sig att följa Agenda 2030 med 17 globala mål och i artikeln tar hon upp målen 13 och 14 som handlar om att bekämpa klimatförändringar och bevara hav och sjöar. ”Som upphandlare har du stora möjligheter att bidra till att din verksamhet minskar sin klimatpåverkan. Krav på fossilfria bränslen vid upphandling av färdtjänst och kollektivtrafik och förnybar energi till lokalerna kan minska utsläppen avsevärt. Tänk på att krav på energieffektivisering sparar både miljö och pengar. Eftersom konsumtionens påverkan är stor kan ni göra mycket genom att ställa frågan om ni verkligen behöver göra inköpet eller inte. Går det att laga/repamera, återvinna eller återanvända i stället? När det gäller målet för sjöar och hav kanske det känns svårt att se hur du som upphandlare ska kunna påverka. Men här kan du till exempel bidra med krav till byggherrar kopplade till kommunala anläggningar, på till exempel hur dagvatten tas om hand. Du kan också ställa krav till kommunen på den fisk som serveras i de offentliga köken, det vill säga vilken sorts fisk och hur den fiskas eller odlas.”
- Framgångsrik vattenförvaltning bygger på att skapa delaktighet. I dag fungerar inte detta överhuvudtaget. Vattenmyndigheternas uppifrånsperspektiv är ett stort problem, skriver företrädare för SKR, Svenskt Vatten och LRR i en debattartikel i Svenska Dagbladet. För tredje gången har Vattenmyndigheterna presenterat sina åtgärdsförslag för bättre kvalitet på våra sjöar och vattendrag. Lika många gånger har SKR, Svenskt Vatten och LRF påtalat att flera av åtgärderna är omöjliga att genomföra, att de saknar finansiering och dessutom inte är tillräckligt förankrade hos de som ska genomföra dem. Det är också förklaringen till varför underskottet av åtgärder kvarstår i Sverige. Vi anser att regeringen ska överpröva vattenmyndigheternas förslag. Det är bra att flera regeringar har utrett problemen med hur vi organiserar vattenarbetet i Sverige, men det är nu dags att gå från ord till handling. Vattenfrågorna behöver organiseras på samma sätt som andra miljöfrågor och vattenmyndigheterna bör läggas ned.
- Den 5:e maj öppnade RecoLab, en utvecklingsanläggning med testbädd för forskning samt ett showroom för besökare. Anläggningen är ett världsunikt system för källsorterat avloppsvatten som återvinner resurser från avlopp och matavfall. I utvecklingsanläggningen hanteras området Oceanhamnens unika system för tre separata flöden, de källsorterade avloppen är: toalettavlopp, kök/tvättavlopp och matavfall, skriver NSVA i ett pressmeddelande. Genom att källsortera avloppet kan vi effektivare återvinna resurser. Återvinning av näring, vatten och energi är några betydande miljövinster som skapas i RecoLab.
 - Till exempel är återvinningen av fosfor högintressant då det är en ändlig resurs som

är oundgänglig för vår livsmedelsförsörjning och med på EUs lista av kritiska råvaror, säger Amanda Haux, verksamhetsutvecklare RecoLab.

- Personalen på Hallsbergs kommuns avloppsreningsverk har hittat ett system för att återanvända vatten i reningsprocessen. På det viset har användandet av nytt dricksvatten minskat kraftigt, en stor vinst för både invånarna och miljön.
 - Vi har fått till ett system som gör att vi kan återanvända vatten i reningsprocessen. Vi kallar det tekniskt vatten, och det är alltså återvunnet avloppsvatten. Det här har minskat vår förbrukning av dricksvatten rejält. Tidigare använde vi runt 14-15 kubik per dygn året runt, nu är vi nere på 4-5 kubik, berättar enhetschef Peter Lidberg för Nerikes Allehanda.

Stab
Kommunikation
Ellinor Günther

Mediebevakning mars 2021

Här görs en kort sammanfattning av alla artiklar som sparats under mars. De sökord som bevakas är artiklar om Gryaab samt områden som är intressanta för Gryaabs medarbetare samt politiska styrelse. Det handlar om hållbar dagvattenhantering, havsmiljö, slam, biogas samt uppströmsfrågor.

2021-03-01 Dagens Industri, debatt: Stoppa slamspridningen på åkrarna (Slam)

Spridningen av avloppsslam på åkrarna gör att mängder av läkemedelsrester kommer ut i livsmedelskedjan. Bruket måste upphöra för att säkra folkhälsa och minska skador på djur och växter, skriver Bertil Hagström, Läkare för Miljön, Elin Karlsson, andre vice ordförande Sjukhusläkarna och Karin Båtelson, ordförande Rådet för läkemedel, IT och medicinteknik (RLIM) på Läkarförbundet. Slam kan hanteras bättre. Slammet kan redan i dag renas från läkemedelsrester och andra potentiellt farliga ämnen men VA-verken har inte krav på att använda denna moderna teknik. I andra EU-länder har man kommit längre och slam på åkermark har förbjudits. En utfasning av slamspridning är avgörande för människa och natur och därför menar vi att: Det inte är förenligt med varken hållbar livsmedelsproduktion eller försiktighetsprincipen att sprida giftigt och hälsofarligt avloppsslam på produktiv åkermark och att detta måste upphöra. VA-verkens reningsmetoder måste förbättras betydligt. Vi uppmanar regeringen att påbörja detta arbete skyndsamt.

2021-03-03 Dagens Industri, debattreplik: Slam på åkrar utgör ingen risk (Slam)

Spridning av högkvalitativt slam på åkrar gör nytta. Det skriver Pär Dalhielm, vd Svenskt Vatten, i en replik. Tre skribenter, tillika läkare som är negativa till slam återger en rad ogrundade påståenden. Svenskt Vatten företräder Sveriges kommuner i VA-frågor och det är riksdagen som gett kommunerna i uppdrag, att till självkostnad och utan vinstintresse, bland annat rena avloppsvatten från de flesta hushåll i landet. Den senaste statliga utredningen om slam Hållbar slamhantering SOU 2020:3 konstaterar ”Evidensen för att ett totalförbud är nödvändigt saknas dock, forskningen har inte kunnat belägga att slamgödslade grödor ger hälsopåverkan eller påverkar ekosystemen i jordbruket på ett negativt sätt. Klara belägg finns däremot för att slamgödning tillför växtnäring och mullämnen som jordbruket efterfrågar.” Vi måste med andra ord klara att ha två tankar i huvudet och skilja på högkvalitativt slam och slam av sämre kvalitet. Rätt slam på rätt plats kan göra enorm nytta för omställning till ett grönare samhälle. Svenskt Vatten har ingen annan uppfattning än skribenterna om att det behövs utbyggd rening för till exempel läkemedelsrester. Frågan är vem som ska betala dessa miljarder, hushållen eller den som faktiskt förorenar? Svenskt Vatten må anses vara naiva, men vi anser att det är bättre att förebygga problem än att ta hand om dem när de uppstått. Den principen är inte obekant för läkarkåren, men skribenterna verkar i detta fall tycka att till exempel läkemedelsindustrin ska ha fritt fram och så får avloppsreningsverken ta hand om problemen och notan. Svenskt Vatten anser att ett outtröttligt arbete för att minimera skadliga kemikalier måste gå hand i hand med en ansvarfull läkemedelsanvändning och återföring av näringsämnen via ett certifierat, kontrollerat och därmed säkert slam.

2021-03-03 Göteborgs Posten: Professorn, Göteborg kan fortfarande stoppa en tredje våg (Gryaab)

I de senaste mätningarna av coronavirus i göteborgarnas avloppsvatten har forskarna upptäckt ett helt nytt mönster. I stället för höga toppar och djupa dalar syns nu en svagt uppåt lutande backe. Heléne Norder, som håller i mätningarna, tror det innebär att Göteborg fortfarande kan ducka en tredje coronavåg.

2021-03-04 Göteborgs-Posten: Så mycket tjänar bolagstopparna i kommunen (Gryaab)

Artikel med en lista där alla 27 bolagschefers löner listas. Karin van der Salm kommer på 19 plats.

2021-03-08 Sveriges Radio vetenskapsradion: Omtvistad tolkning av hur fisk påverkas av läkemedel i miljön (Läkemedel)

År 2013 visade fyra Umeåforskare att abborrars beteende i laboratoriet förändras av ångstdämpande medicin. Abborrar blir modiga och oförsiktiga när de utsätts för ångstdämpande läkemedel i laboratorieförsök. Farhågan för ekologiska konsekvenser gjorde detta till en världsnyhet. Men i ett storskaligt försök med abborrar som får simma i vatten med ångstdämpande läkemedel ute i en sjö istället så uteblir beteendeförändringarna.

- Det är aldrig kul att komma fram till resultat som säger emot ens egna teorier. Det är nästan en mardröm för en forskare att slå hål på sina egna teorier. Men det är ganska tydliga resultat. Vi har nu de två första studierna där vi tillsätter det här läkemedlet, abborrarna möter läkemedlet i en naturlig miljö, så finns inte den här effekten, säger ekologiprofessor Jonatan Klaminder, Umeå universitet.

2021-03-10 Aktuell hållbarhet: Biologen Bolund ger svar i miljödebatten (Slam)

I Aktuell Hållbarhet får miljöminister ett antal frågor kring miljö och en av dem handlar om slam. Är slamspridning på svenska åkrar en miljövänlig och långsiktigt hållbar verksamhet?

- Nej, jag tycker att det finns stora risker med slamspridning. Vi har höga ambitioner för att få till en cirkulär ekonomi och det handlar bland annat om att ta vara på näringsämnen och återföra dem till jordbruket där de gör nytta. Nyckeln då är att det är giftfritt, men det är tyvärr inte avloppsslammet som vi sprider i dag, där finns såväl mikroplaster som tungmetaller och läkemedelsrester. Detta har en utredning tittat på, som vi nu bereder vidare.

2021-03-10 Byggvärlden: Hållbar vattenrening med krabbskal (Gryaab nämns)

När Hamnbanan i Göteborg nu byggs ut till dubbelspår renas länshållningsvattnet med hjälp av Kitosan, en produkt framställd av krabbskal.

- Det är en liten del i en stor kontrollapparat, men den är nog så viktig, säger Mikael Andersson, projektchef på Skanska. Istället för att till exempel rena vattnet med traditionella vattenreningskemikalier eller låta slambilar köra skytteltrafik har Skanska valt att anlita Swedish Hydro Solutions. Emil Andersson är servicetekniker på Alingsås-företaget och jobbar heltid åt Skanska med att sköta de båda reningsverken som har byggts upp i området och som kommer att vara igång till järnvägen står klar i slutet av 2023. Vi träffas vid det ena av de båda reningsverken. Detta består i sin tur av två reningsanläggningar; en som tar hand om bergtunnelvattnet och en som hanterar schaktvattnet.

- Anledningen till uppdelningen är att det är olika krav på vattenreningen. Det renade schaktvattnet leds direkt till dagvattennätet medan bergtunnelvattnet går till kommunala

vattenrenningsverket Gryaab. Kraven för dagvattnet, som regleras av länsstyrelsen, är lite tuffare eftersom det inte passerar ytterligare ett reningsverk, berättar Emil Andersson

2021-03-23 Cirkulation: Fosforanläggning får 51 miljoner (Slam)

Ragn-Sells projekt för att utvinna fosfor ur avloppsslam får 51 miljoner kronor i stöd från Klimatklivet, Sveriges satsning på teknik som minskar klimatutsläpp. Företaget planerar för en anläggning i Helsingborg. Anläggningen som Ragn-Sells planerar att bygga i Helsingborg använder Ash2Phos-tekniken, som utvinnet mer än 90 procent av den fosfor som finns i askan från förbränt avloppsslam. Ash2Phos-tekniken togs fram av innovationsbolaget Easymining i slutet av 00-talet och har kommersialiserats och vidareutvecklats efter att bolaget blev en del av Ragn-Sellskoncernen.

2021-03-26 Land Lantbruk, debatt: Dags att regeringen förbjuder slamspridning (Ryaverket)

Lena Jarlov och Gunnar Lindgren skriver en debattartikel om slamspridningens faror. Slamspridningen har beskrivits som en återföring av växtnäring till jordbruket. Ämnen från åkerjorden tänker man sig tas upp i odlade växter och blir till mat och slutar sedan som urin och avföring. Genom att ta vara på denna växtnäring via WC-stolar och vårt avloppssystem hamnar den i avloppsslammet som sedan sprids på åkermark. Detta vore en önskvärd form av återföring av växtnäring - ett kretslopp, om det vore sant! Den allvarliga felaktigheten med denna bild är att växtnäringen från våra livsmedel är en mycket liten del av det som hamnar i avloppsnätet. I stället är slammet fullpackat med stora mängder av olika metaller, plast och annat giftigt avfall från industrisamhället. Reningsverken tillsätter också själva stora mängder metall som fällningskemikalier. All slamspridning leder därför till att enorma mängder metallavfall nu lagras upp i jordbruksmarkerna och driver dem mot förstörelse och förgiftning. Genom att läsa Ryaverkets årsrapporter och jämföra med Livsmedelsverkets statistik för vårt dagliga intag av olika ämnen via maten får vi en tydlig bild av hur missvisande talet om kretslopp är. Bara några exempel: I slammet finns 5,4 gånger mer kadmium än vad vi får i oss genom maten och därmed avbördar till toalettstolen, 7 gånger mer kvicksilver, 170 gånger mer bly, 180 gånger mer järn och 1800 gånger mer aluminium. Den svenska åkermarken utsätts alltså för en anmärkningsvärd förstörelse genom den ökande mängden av en rad metaller, av vilka flera är särskilt giftiga, till exempel kadmium, kvicksilver och bly.

2021-03-30 Aktuell hållbarhet: Allvarliga brister i rapporteringen om hållbar slamhantering (Slam)

Ett antal skribenter som är negativa till användning av slam på åkermark skriver ett brev där de menar att det finns allvarliga brister i rapporten "Hållbar och cirkulär VA – från avlopp till resurs" som lämnades in till Delegationen för Cirkulär Ekonomi i december 2020 samt regeringens utredning SOU 2020:3, Hållbar Slamhantering. De menar bland annat att det saknas objektivitet eftersom i arbetsgruppen bakom rapporten till Delegationen för Cirkulär Ekonomi består nästan uteslutande av personer med koppling till Svenskt Vattens medlemmar, dvs VA-sektorn. De menar också att slam på åkermark är oförenligt med cirkulär ekonomi bland annat eftersom de menar att slammets innehåll av såväl nyttigheter som oönskade ämnen har beskrivits på ett vilseledande sätt i rapporteringen. Slammets nytta har kraftigt överdrivits, närslutarna som erbjuds växtligheten på detta sätt är svårtillgängliga, samtidigt som skadorna vi redan har för ekosystem och folkhälsa redan höga nivåer av gifter skulle öka systematiskt. De menar också att det dras felaktiga slutsatser utifrån de försök som gjorts i Skåne under lång tid där man gödsla med slam. Deras slutsats i brevet är:

- Den Cirkulära Ekonomin innehåller viktiga principer som kan förändra materialhanteringen i grunden och därmed mildra den pågående klimatkrisen och degraderingen av ekosystemens funktion.
- De propåer som nu framförs till stöd för fortsatt slamspridning, med hänvisning till Cirkulär Ekonomi, på landets åkerjordar bör avvisas. De innebär en förvrängning av principerna för cirkularitet. Talet om en “bättre slamkvalitet” - som påstås vara hållbar – är en omöjlighet så länge avloppssystemen är utformade som de är, låter åkerjordar tar emot den globala cirkulationen av industri-kemikalier och mikroplaster samt kommer farligt försena den ickekorrumpierade utvecklingen av cirkulär ekonomi för närsalter i slam.
- Slamutredningen, liksom Svenskt Vattens rapport till Delegationen för Cirkulär Ekonomi har allvarliga brister och är därför vilseledande. Det framgår inte minst när en bredare vetenskaplig omvärldsanalys görs. Sverige bör följa Tysklands exempel och förbjuda utläggning av slam på åkermark och samtidigt stimulera den alternativa tekniken som finns idag. Miljö- och Jordbruksutskottet bör därför bestämma en tidsplan för när allt slam ska vara borta från åkermarken.

Detta skriver Ewa Björnberg, lantmästare, Bertil Hagström, med.dr. Läkare för miljön, Magnus Hedenmark, ekotoxikolog, författare och konsult, Karl-Henrik Robért, professor i strategisk hållbar utveckling, Per-Åke Sahlberg, lantmästare och ledamot i KSLA, Torsten Torstensson, lantbrukare, Ordförande LRFs kommungrupp Uddevalla, Anders Wijkman, hedersordförande Club of Rome, ordförande Climate-KIC och ledamot i KSLA.

Stab
Kommunikation
Ellinor Günther

Mediebevakning april 2021

Här görs en kort sammanfattning av alla artiklar som sparats under månaden. De sökord som bevakas är artiklar om Gryaab samt områden som är intressanta för Gryaabs medarbetare samt politiska styrelse. Det handlar om hållbar dagvattenhantering, havsmiljö, slam, biogas samt uppströmsfrågor.

2021-04-01 Nature: Keeping Gothenburg clean (Dagvatten)

I den välrenommerade tidskriften Nature intervjuas Sofia Polo som jobbar på Kretslopp och vatten. Hon arbetar mycket med rening av dagvatten. Sofia fotades på Gryaab inför artikeln eftersom hon lyfte hela Göteborgs arbete med vattenhantering. Artikeln delades också via Natures Instagram.

2021-04-12 Inköpsrådet: Fossilfritt bränsle och förnybar energi (Övrigt)

Upphandlingar är ett kraftfullt redskap för hållbar utveckling, skriver Malin Möller. Sverige har åtagit sig att följa Agenda 2030 med 17 globala mål. Här tar hon upp hon målen 13 och 14 som handlar om att bekämpa klimatförändringar och bevara hav och sjöar. Som upphandlare har du stora möjligheter att bidra till att din verksamhet minskar sin klimatpåverkan. Krav på fossilfria bränslen vid upphandling av färdtjänst och kollektivtrafik och förnybar energi till lokalerna kan minska utsläppen avsevärt. Tänk på att krav på energieffektivisering sparar både miljö och pengar. Eftersom konsumtionens påverkan är stor kan ni göra mycket genom att ställa frågan om ni verkligen behöver göra inköpet eller inte. Går det att laga/repamera, återvinna eller återanvända i stället? När det gäller målet för sjöar och hav kanske det känns svårt att se hur du som upphandlare ska kunna påverka. Men här kan du till exempel bidra med krav till byggherrar kopplade till kommunala anläggningar, på till exempel hur dagvatten tas om hand. Du kan också ställa krav till kommunen på den fisk som serveras i de offentliga köken, det vill säga vilken sorts fisk och hur den fiskas eller odlas.

2021-04-13 Kungälv-Posten, insändare: Hög tid att bevara unika områden i Kungälv (Ryaverket nämns)

Bernt Peterson undrar vem som gagnas av att kustnära områden exploateras för utbyggnaden av VA i kustzon? Är utbyggnad av VA i kustzon ett godtagbart skäl till exploatering av unika kustområden? Varför gör vi detta? Vem tillför resurserna? Vem är det bra för? Vilken form av förändring är hållbar och realistisk? VA i kustzon bygger på att dricksvatten från Diseröds reningsverk pumpas 30 km västerut där det bland annat används för att spola toaletter och sedan pumpas vidare 50 km söderut till Ryaverket i Göteborg. Att denna lösning ska vara hållbar även i framtiden verkar inte rimligt eller troligt. Kostnaden för VA belastar samtliga invånare i kommunen, men gynnar en begränsad kategori; de som har råd att bo i kustzon. En tveksam fördelning av gemensamma resurser. Konsekvensen för dem som nu har fritidshus i kommunen är att kostnaden blir så hög initialt och även löpande att många tvingas sälja sina fritidshus. Den accelererande kostnadsnivån gör att det finns permanentboende som blir fundersamma omkring ekonomin när de också blir involverade i kommunalt verksamhetsområde för VA. Är detta eftersträvt? Ett relevant exempel kan nämnas. På ett möte i kommunhuset 2017 uttryckte en ledande politiker att den politiska ambitionen är att Kungälv kommun inte ska bli en av de 10 dyraste kommunerna när det gäller VA. Nu är

man där, trots ambitionerna. Och dessutom aviseras årliga kostnadsökningar för VA! Budskapet är tydligt: Vår kommun bryr sig inte om vad det kommer att kosta och hur det drabbar människor! När ledande politiker dessutom sanktionerar ett försvagat strandskydd blir graden av exploatering en huvudfråga och avgörande faktor för hur man kommer att förvalta och framtidssäkra det gemensamma arvet som tyvärr är allvarligt hotat.

2021-04-16 TT: Läkemedelsrester i avloppsvatten riskerar att skada vattenlevande organismer (Läkemedel)

Högskolan i Halmstad har i samarbete med Länsstyrelsen i Hallands län och forskningsinstitutet RISE sedan våren 2018 undersökt om de drogepidemiologiska studierna för narkotikasparning som bedrivs i Halland också kan användas för att närmare undersöka hur narkotikaklassade substanser avskiljs i avloppsreningsverk, samt om substanserna utgör en ekologisk risk. Under tiden som projektet har pågått har också RISE, på uppdrag av Region Halland, analyserat några läkemedel med möjlig miljöpåverkan. Den ekologiska riskbedömningen visar att miljön kan påverkas om rester av mediciner eller narkotikaklassade preparat släpps ut i det renade avloppsvattnet som lämnar reningsverket. Studiens resultat visar att en del relativt vanliga läkemedel, till exempel det smärtstillande läkemedlet diklofenak, kan ha förhållandevis stor negativ påverkan på miljön.

- Det som är unikt i just det här fallet är att undersökningen är omfattande. Den har pågått under tre år, 2017-2019, och flera reningsverk har provtagits flera gånger. Det gör att vi kan få en bra uppfattning både om användningen av narkotikaklassade preparat i regionen och om vilka ekologiska risker som finns. Vi kan också jämföra hur stora de ekologiska riskerna är när det gäller narkotikaklassade preparat jämfört med läkemedel, säger Sylvia Waara.

Även de studier som görs av RISE är omfattande.

- RISE genomför årligen ett stort antal mätningar av narkotiska preparat i inkommande avloppsvatten i reningsverk. Att kombinera detta med analys av det utgående avloppsvattnet gör det möjligt att beräkna reningseffektiviteten för respektive läkemedel, säger Johan Lindberg, analysansvarig vid RISE.

2021-04-19 Landskrona-Posten med flera: Fisk tappar form och blir fega av läkemedel (Läkemedel)

- Fluoxetin i vattnet hade stor effekt på rudornas kroppsform. Och substansen gjorde dem dessutom mer fega. Så summerar Jerker Vinterstare en av de studier som nyligen gav honom en doktorexamen i biologi vid Lunds universitet. Vitsen med läkemedlet fluoxetin är att påverka nivåerna av signalsubstansen serotonin i hjärnan så att man tolererar ångest och stress bättre.

- Jag ville undersöka hur preparatet påverkar fiskar som får i sig de rester som släpps ut i miljön. Rudan är extremt speciell. Dels för att den kan överleva i syrefattiga miljöer där inga andra fiskar klarar sig, exempelvis under en bottenfrusen damm. Dels för att den ändrar sin kroppsform när en rovfisk finns i närheten. Inför den hotande faran blir rudan högre. Därmed blir den för stor för gäddans gap och kan dessutom simma undan snabbare.

- Rudan är extremt duktig på att detektera de kemiska signalerna från rovfisk. Det är viktigt för den, så att den kan bygga sitt kroppsliga försvar. Precis som rovfisken, så ändrar även fluoxetin rudans kroppsform, men inte på samma sätt. Magen växer istället för ryggen. Det kunde Jerker Vinterstare slå fast efter att ha utsatt hundratals rudor, uppfiskade ur skånska sjöar, för olika koncentrationer av den aktiva substansen i så kallade SSRI-preparat. Ett mikrogram fluoxetin per liter vatten räckte - den koncentration som motsvarade förekomsten i miljön när biologen inledde sina försök. Idag ligger nivåerna högre, för användningen av

SSRI-preparat ökar för varje år. När forskaren ökade dosen till hundra mikrogram fluoxetin per liter förändrades rudornas allmänna uppträdande påtagligt. De blev fega.

Vad kännetecknar en feg ruda?

- Den är passiv och inte så utforskande, svarar biologen.

Hur slår man fast man det?

- Vi placerar rudorna i en liten mörk box. Efter några minuter öppnar vi luckan till en större vattentank, en ljus och läskig arena. Sedan ser vi hur lång tid det tar innan de simmar ut för att utforska den öppna arenan. Utan fluoxetin blev rudorna alltmer tuffa och nyfikna med tiden. Med substansen i vattnet dröjde de sig kvar i det trånga mörkret.

2021-04-20 Forskning och framsteg: Gödsel av människors kiss och bajs kan skona miljön (Slam Biogas)

Utsläppen av växthusgaser skulle kunna minska om återvinningen av svenskarnas urin och avföring i högre utsträckning blev till gödsel och biogas. Det visar en ny studie. Hur gör vi för att optimera återvinningen av det kiss och bajs som Sveriges djur och människor producerar under ett år? Den frågan har forskare från Linköpings universitet nu räknat på. Specifikt handlar det om att omvandla avfallet till biogas och gödsel.

- Även om Sverige har gjort stora framsteg på dessa fronter så återstår mycket att göra för att nå regeringens mål kring miljö och hållbarhet. Där kommer vår studie in, säger Geneviève Metson, universitetslektor i teoretisk biologi och studiens försteförfattare. Enligt forskarnas beräkningar skulle utsläppen kunna minska med en mängd som motsvarar 1,5 miljoner ton koldioxid om året. Detta med hjälp av nya biogasanläggningar på 238 strategiskt utvalda platser i landet - främst i Götaland samt längs kusten mot Östersjön. Resultaten kan sättas i kontext med hjälp av Sveriges totala utsläpp år 2019, som motsvarade 51 miljoner ton koldioxid. Utsläppssiffrorna kan dock inte jämföras rakt av eftersom modellen visar den maximala, teoretiska vinsten jämfört med om ingen urin eller avföring togs till vara på alls - vilket inte är fallet i dag. Studien visar att den producerade biogasen vore nog för att driva 500 000 biogasbilar per år, medan gödslet skulle täcka merparten av lantbrukarnas behov. Sammanlagt skulle forskarnas förslag låta de inblandade aktörerna spara nästan en miljard kronor om året. Även om siffrorna går ihop i forskarnas kalkyl innebär den rent praktiska biten en utmaning i sig. Det skulle exempelvis krävas en hög grad av koordination mellan regeringen och myndigheter, samt lantbrukare och biogasproducenter.

- Utan en sådan gemensam insats uteblir de stora ekonomiska och klimatmässiga vinsterna som vi såg i studien. Hela vår modell bygger på vad som är bäst för hela samhället, inte vad som blir billigast och mest effektivt för varje enskild biogasanläggning. Ett annat hinder är hur samhället ställer sig till grödor som har gödslats med mänskligt kiss och bajs.

- Det görs till viss del inom jordbruket i dag, men det pågår en politisk debatt om under vilka omständigheter det ska få användas, eller om det ska förbjudas. Om gödslet produceras på rätt sätt ska dock sådana grödor vara ofarliga att äta, säger Geneviève Metson.

2021-04-20 Hallands nyheter mfl TT Biltvätt hemma är inte snällt mot miljön (Uppströms)

I vanlig ordning i april är det dags för stora biltvättarhelgen. Många medier skriver om vikten av att inte tvätta bilen på gatan.

2021-04-28 Kungälv-Posten, insändarsvar: Kommunen svarar om felkopplade ledningar (Gryaab)

Kungälv kommun svarar på en insändare och förklarar varför kommunen måste se över felkopplade och skadade ledningar och varför kostnaden till viss del hamnar på fastighetsägaren. Gryaab nämns i svaret. ” När flera av våra bostadsområden byggdes för många år sedan så var belastningen på ledningsnäten och reningsverken inte i närheten av vad de är idag. Att allt regn- och dräneringsvatten hamnade i rätt ledning var därför inte lika viktigt på den tiden och många kopplade för enkelhetens skull därför dräneringar och stuprör direkt på avloppets spillvattenledning. Idag ser vi resultatet av detta genom ett överbelastat ledningsnät som orsakar översvämningar i hus med källare och bräddning av avloppsvatten ut i naturen när det regnar mycket. Den absoluta merparten av vårt avloppsvatten pumpas till reningsanläggningen Gryaab på Hisingen. Gryaab ställer numera mycket hårda krav på oss att minska mängden regnvatten i avloppets spillvattenledningar.”

Stab
Kommunikation
Ellinor Günther

Mediebevakning maj 2021

Här görs en kort sammanfattning av alla artiklar som sparats under maj månad. De sökord som bevakas är artiklar om Gryaab samt områden som är intressanta för Gryaabs medarbetare samt politiska styrelse. Det handlar om hållbar dagvattenhantering, havsmiljö, slam, biogas samt uppströmsfrågor.

2021-05-01 Göteborgs-Posten Här råder en estetik som delvis springer ur uppdraget (Ryaverket)

Arkitekturskribnet Mark Isitt recenserar Lindholmens tekniska gymnasium. Det är ritat av arkitektbyrå KUB som också ritat Gryaabs skivfilteranläggning. Den nämns i artikeln på detta sätt ” Visst hade man kunnat önska sig mer av arkitekturen. Tänk om trappan varit mer skulptural, organisk till uttrycket, som en tydligare kontrast till husets barska utsida. Eller om tvärgående spänger hade genomkorsat det väldiga luftrummet. Eller om det centrala konferensrummet hade fått sväva som ett flygande tefat över eleverna – KUB arkitekter bemästrar ju det futuristiska formspråket, det visade de i sin Kasper Salinvinnande skivfilteranläggning på Ryaverket (2010). Men i stället råder här stenhård - rationalism.”

2021-05-01 Svenska Dagbladet, debatt: Vattenmyndigheterna bör läggas ner (Övrigt)

Framgångsrik vattenförvaltning bygger på att skapa delaktighet. I dag fungerar inte detta överhuvudtaget. Vattenmyndigheternas uppifrånperspektiv är ett stort problem, skriver företrädare för SKR, Svenskt Vatten och LRF. För tredje gången har Vattenmyndigheterna presenterat sina åtgärdsförslag för bättre kvalitet på våra sjöar och vattendrag. Lika många gånger har SKR, Svenskt Vatten och LRF påtalat att flera av åtgärderna är omöjliga att genomföra, att de saknar finansiering och dessutom inte är tillräckligt förankrade hos de som ska genomföra dem. Det är också förklaringen till varför underskottet av åtgärder kvarstår i Sverige. Vi anser att regeringen ska överpröva vattenmyndigheternas förslag. Det är bra att flera regeringar har utrett problemen med hur vi organiserar vattenarbetet i Sverige, men det är nu dags att gå från ord till handling. Om vi ska kunna skydda och återställa våra vatten krävs genomgripande förändringar av organisationen. Regeringen behöver förverkliga förslaget till förändringar som vattenförvaltningsutredningen presenterade i slutet av 2019 och säkerställa tillräcklig finansiering till såväl åtgärdsplanering som till fysiska åtgärder. Vattenfrågorna behöver organiseras på samma sätt som andra miljöfrågor och vattenmyndigheterna bör läggas ned. Med rätt förutsättningar kan vi tillsammans kraftsamla för att skydda och återställa Sveriges vatten.

2021-05-04 ETC Göteborg: Ännu inga pengar till översvämningsskydd (Dagvatten)

Stora delar av Göteborg riskerar hamna under vatten vid framtida oväder. Därför måste staden bygga högvattenskydd, skyddsportar och skyfallshantering för uppemot 40 miljarder kronor. Kommunens tjänstemän har planerna redo, men saknar pengar. Nu börjar tiden bli knapp. - Göteborg är extra utsatt. Fler städer ligger vid kusten, men i Göteborg har vi även älven som rinner genom staden vilket ger översvämningssrisker från fler håll, säger Lisa Ekström, klimatstrateg på stadsbyggnadskontoret.

2019 var en milstolpe. Då antog kommunfullmäktige ett tematiskt tillägg om översvämningsrisker i stadens översiktsplan, där det fastslog hur staden ska rustas mot detta. Det handlar dels om att man numera måste bygga skydd för översvämningsrisker vid nybyggnation i riskområden, vilket man redan börjat göra på Packhuskajen, Masthuggskajen och Skeppsbron, och dels om stora åtgärder för att skydda hela staden som måste göras inom 50 år. Det ska göras i två steg:

- 2040: Då ska man ha byggt högvattenskydd längs Göta älv och andra vattendrag vilket beräknas kosta cirka 10 miljarder. Dessutom ska flera åtgärder för att hantera skyfall ha gjorts som beräknas kosta 15-20 miljarder.
- 2070: Då ska man byggt yttre skyddsportar i älvmyningen som beräknas kosta cirka 10 miljarder.

Den totala summan beräknas alltså landa på mellan 35-40 miljarder kronor. Frågan är vem som ska finansiera det hela är inte helt enkel. Kommunen har ett ansvar när det byggs nytt men inte för att skydda befintlig bebyggelse, där har varje enskild fastighetsägare ansvaret. Som VA-huvudman har kommunen ansvar för att dagvattensystemet har kapacitet för normal nederbörd, men inte för kraftigare regn. Frågan är också om staten har ett ansvar i detta, eftersom det även skyddar statens intressen som till exempel järnvägar och hamnverksamhet. Göteborgs kommunstyrelse har gett stadsledningskontoret i uppdrag att utöva statligt påverkansarbete för finansiering av klimatanpassningsåtgärder. Kretslopp och vattennämnden beslutade förra veckan att anta en modell för hur skyfallsinvesteringar ska bekostas som bygger på just skattemedel, men även på bidrag från exploateringar. Det handlar om åtgärder för att samla, avleda och fördröja vatten som beräknas kosta över en miljard kronor och det är förvaltningen som förslagit hur detta ska finansieras.

- Nu har vi en finansieringsmodell på plats i Göteborg och nu behöver vi be kommunfullmäktige om att ge oss skattemedel i budgeten 2022 för att vi ska kunna bygga de här skyfallsanläggningarna, säger Andreas Severinsson, avdelningschef för stadsutveckling på Kretslopp och vatten.

2021-05-04 NSVA pressmeddelande: Världsunikt avloppssystem invigs i Helsingborg (Övrigt)

Den 5:e maj öppnar RecoLab, en utvecklingsanläggning med testbädd för forskning samt ett showroom för besökare. Anläggningen är ett världsunikt system för källsorterat avloppsvatten som återvinner resurser från avlopp och matavfall. I utvecklingsanläggningen hanteras området Oceanhamnens unika system för tre separata flöden, de källsorterade avloppen är: toalettwater, kök/tvättwater och matavfall.

- I Helsingborg var vi tidiga med att ge invånarna möjlighet att sortera sitt hushållsavfall hemma. Nu är vi först i världen med att börja källsortera avloppsvattnet med ”Tre rör ut”, vilket skapar bättre förutsättningar för återvinning av resurser och flera andra miljövinster. För oss är det viktigt att göra det lätt för helsingborgarna att göra rätt, säger Peter Danielsson, kommunstyrelsens ordförande i Helsingborg.

Genom att källsortera avloppet kan vi effektivare återvinna resurser. Återvinning av näring, vatten och energi är några betydande miljövinster som skapas i RecoLab.

- Till exempel är återvinningen av fosfor högintressant då det är en ändlig resurs som är oumbärlig för vår livsmedelsförsörjning och med på EU's lista av kritiska råvaror, säger Amanda Haux, verksamhetsutvecklare RecoLab.

2021-05-05 Borås tidning: Ville stoppa partistöd på grund av stavfel (Gryaab nämns)

Vid torsdagens möte skulle Bollebygds kommunfullmäktige bland annat besluta om utbetalning av partistöd till Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet. Stödet är dels en summa som alla partier med representation i kommunfullmäktige får, dels en summa per mandat. Det handlade om 28 084 kronor för Vänsterpartiet, 28 084 kronor för Miljöpartiet och 42 364 kronor för Centerpartiet. Redan då Miljöpartiets ansökan behandlades i kommunstyrelsen hade Fredrik Olofsson invändningar och reserverade sig mot att föreslå kommunfullmäktige att betala ut pengarna. Motiveringen var att det på partiets granskningsrapport över hur 2020 års bidrag använts stod "Miljöpartiet" i stället för Miljöpartiet.

- Det finns inget parti som heter det som står i granskningsrapporten. Och dessutom finns det två ordförande, sade han. Då tog kommunfullmäktiges vice ordförande Otto Andreasson (S) till orda.

- Det står ingenstans i reglementet att det måste vara rättstavat, sade han.

- Jag vet inte om jag ska skratta eller gråta, sade Sassi Wemmer (MP). Om du tittar på din egen rapport så finns det stavfel där också. Och det här med ordförande och hur MP är organiserat har du inte med att göra.

Fredrik Olofsson invände att stavning är viktigt. Om till exempel företagsnamnet Gryaab är felstavat i ett dokument kan det bli ogiltigt.

2021-05-05 Ystads Allehanda: Regntunnor gör succé, utdelningen fortsätter i år (Dagvatten)

Kommunen vill lösa problemen med översvämningar vid stora regnmängder och samtidigt att göra en insats för miljön. Förra året började man dela ut gratis regntunnor till hushållen och nu fortsätter projektet. Regntunnor till privata fastigheter gör att belastningen på kommunens ledningsnät lättar och risken för källaröversvämningar minskar. Och med en regntunna får fastighetsägaren dessutom gratis vatten att vattna med på sommaren. Av allt att döma var Ystads kommun först ut i landet med att dela ut regntunnor till sina invånare när projektet startade 2020.

- Jag har inte hört talats om att någon annan gjort det tidigare, men responsen från kommuninvånarna under det här året har verkligen varit positiv så det här vill vi fortsätta med. Vi märker redan nu hur detta har inspirerat folk att tänka om och planera om i sina trädgårdar, säger VA-ingenjör Alexia Lundberg. I år har kommunen inte satt någon gräns för hur många som kan delas ut men fastighetsägarna måste uppfylla vissa kriterier, först och främst att man ska vara uppkopplad till det kommunala dagvattennätet. Alexia Lundberg berättar att såväl politiker som VA-avdelningar från andra kommuner i olika delar av landet har hört av sig till henne för att få veta mer.

- Det är förstås väldigt glädjande att projektet inspirerar även på andra håll.

2021-05-10 Göteborgs-Posten mfl (TT-nyhet): Aktivt kol kan fånga upp läkemedelsrester (Läkemedel)

Aktivt kol kan minska läkemedelsresterna i avloppsvattnet med upp till 100 gånger. Metoden testas i en pilotanläggning söder om Stockholm. Det regionala bolaget Syvab testar att använda tvåstegsfilter med aktivt granulerat kol som ett sista steg i en så kallad MBR-testanläggning, det vill säga en anläggning med membran som filtrerar avloppsvattnet. Testanläggningen klarar av att filtrera en mindre mängd avloppsvatten, men MBR-processen

ska användas i större skala när ombyggnaden av Himmerfjärdsverket i södra Botkyrka är färdig.

2021-05-11 Kungälv-Posten, insändare: Inget bajs i havet, låt oss bygga egna reningsverk (Ryaverket)

Insändarskribenten ser en risk i att kommunens bajsavlopp kan gå rakt ut i havet när pumpstationer i kommunen måste breddas om det blir fel i kommunens VA-nät. ”Som du kanske redan vet pumpas det mesta av kommunens avlopp till Ryaverket i Göteborg för att renas. Du vet säkert också att Ryaverket ett antal gånger om året måste släppa bajs med mera rakt ut i havet för att man inte klarar att ta emot och rena allt som kommer dit. Det kallas att man bräddar. Nu har jag förstått att så kommer det att bli även i Kungälv. Det pumphus (Sweco. Lantmäteriet Ärende: 019907) som ska byggas i Åkerhög har en evakueringsledning ner till vår bäck. Bäckens mynnar ut i havet bara några meter från ett Natura 2000 område. Nordre älvs estuarium. Det enda i sitt slag i hela Sverige. Det betyder att; när Ryaverket inte kan ta emot avloppet eller när det blir fel i kommunens VA-nät, pumpas bajset rakt ut i Ryskärsfjorden. Det är hög tid att lägga ner alla tänkta verksamhetsområden på glesbygden och ikustbandet och låta oss själva ta ansvar och bygga egna reningsverk, så som riksdagen beslutat.”

2021-05-12 Nerikes Allehanda: 22 000 fyllda badkar sparas per år (Rening)

Personalen på Hallsbergs kommuns avloppsreningsverk har hittat ett system för att återanvända vatten i reningsprocessen. På det viset har användandet av nytt dricksvatten minskat kraftigt, en stor vinst för både invånarna och miljön.

- Vi har fått till ett system som gör att vi kan återanvända vatten i reningsprocessen. Vi kallar det tekniskt vatten, och det är alltså återvunnet avloppsvatten. Det här har minskat vår förbrukning av dricksvatten rejält. Tidigare använde vi runt 14-15 kubik per dygn året runt, nu är vi nere på 4-5 kubik, berättar enhetschef Peter Lidberg.

Steg ett blev att dra nya ledningar. Systemen måste vara åtskilda, förklarar Lidberg.

- Vi vill inte använda det tekniska vattnet i det rena spolvattnet. I det sammanhanget kan tilläggas att reningsverket fungerar lite som en sluten enhet när det kommer till vatten, via en skyddsmodul. Det är fysiskt avskilt från det kommunala dricksvattnet. Förutom de nya rören så består det nya återvinnings-systemet av en speciell pump- och filteranläggning. Via pumpen tas vatten från bassängerna och renar det i filtren.

2021-05-20 Dagens miljöteknik, Energinyheter: Så kan vi ta vara på biogasen när städerna satsar på eldrift (Biogas)

Städernas snabba övergång till eldrift i kollektivtrafiken riskerar att slå undan den hittills största marknaden för svensk biogas, om inte åtgärder sätts in. En IVL-ledd forskningsstudie har tagit fram en policy brief riktad till beslutsfattare med åtta rekommendationer om hur biogasens förutsättningar kan stärkas.

– Även om användningen av biogas just för bussar i kollektivtrafik i städerna nu väntas minska kraftigt de kommande åren finns det flera andra områden där biogas kan ha en betydande roll i framtiden, till exempel för längre vägtransporter, i sjöfarten och inom industrin. Men de här nya biogasmarknaderna behöver byggas upp nu, innan kollektivtrafikmarknaden minskar för att undvika en stagnation, säger Anders Hjort på IVL Svenska Miljöinstitutet. Som en del i projektet har man undersökt hur den biogas som frigörs från kollektivtrafiken kan göra klimat- och miljönytta på andra marknader och vilka policyreformer som krävs för det. Att påverka så att EU-reglerna om klimatnytta beräknas ur

ett livscykelperspektiv är en rekommendation som lyfts fram. En annan är att grön gas precis som fasta biobrännslan inte ska kräva utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS. Projektet lyfter fram att man behöver skapa incitament för andra nyttor än klimat, som ett effektivt omhändertagande av resurser från avfall och för återföring av näring genom användning av biogödsel. I Sverige produceras årligen omkring 2 TWh biogas från främst avloppsslam, matavfall och gödsel men produktionspotentialen har bedömts vara mycket större än så; mellan 14 och 15 TWh till år 2030.

2021-05-20 Vårt Göteborg, infrastrukturnyheter: Framtidens avloppsrening med Nya Rya (Gryaab)

Det är snart 50 år sedan avloppsreningsverket Ryaverket byggdes på Hisingen. Nu har Gryaab påbörjat det 15-åriga projektet Nya Rya, så att vi kan fortsätta jobba för ett renare hav även i framtiden.

- Målet med Nya Rya är ett ombyggt och tillbyggt reningsverk som levererar en hållbar rening för regionen och havet även framåt. Det kommer innebära en stor investering som vi behöver hantera så varsamt som möjligt, säger Gryaabs vd Karin van der Salm.

Nya Rya är Gryaabs största investering någonsin. Befolkningen i regionen förväntas öka, mer vatten kommer in till Gryaab och dessutom får vi skärpta reningskrav efter 2036. Det finns inte heller någon plats kvar på Ryaverket där vi kan bygga. För att klara framtida krav behöver vi därför bygga till på ny tomt. Utmaningen kräver noggrann planering och många utredningar de närmsta åren.

- Vi har en omfattande planeringstid framför oss innan vi sätter spaden i marken. För att veta hur och vad vi ska bygga behöver vi fastställa hur mycket inkommande vatten vi kan förvänta oss på lång sikt och vilka hållbara och tekniska val som är bäst, berättar Jan Karlsson, programledare för Nya Rya.

2021-05-25 Twitter: Om nya Rya (Gryaab)

Fem tweets om Nya Rya från bland annat Svenskt Vatten.